

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljan-
jem na dom
za celo leto 3 gl. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, npla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrati-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Kako je oče dr. Bleiweis Slovence branil?

Veliko dobrih služeb Slovenec ne dobi, ako ravno se znanje slovenščine zahteva. V Mariboru na primer je na vinorejski šoli razpisana služba slovenščine zmožnega učitelja za vinorejstvo in kletarstvo s 1500 fl. letne plače. Na Hrvatskem bi se dobilo za nas dokaj lepih služeb, ako bi vsaj eno slavjansko narečje, tedaj slovenščino, naši ljudje bolj temeljito umeli. No, zakaj pa tega mnogo izobraženih Slovencev ne umi? Zato ne, ker se poduk slovenščine iz naših šol paba, zlasti na realkah, ki so za sedanji praktični svet tolike važnosti.

Da bi se temu nam škodljivemu zatirovanju slovenščine v okom prišlo, je vsem Slovencem že veliko let znani g. dr. Bleiweis, kot pravi oče, povzdignil svoj veljavni glas. V kranjskem deželnem zboru je nasvetoval postavo, po kateri se bodo vsi slovenski otroci na ljubljanski višji realki morali učiti slovenščine in se podučevati v slovenskem jeziku, da bodo se bolj lahko in urno predpisanih predmetov naučiti zamogli. Sicer je ministerstvo že l. 1871. kaj takega ukazalo, vendar l. 1873. zopet preklicalo. Sedaj se zopet našim otrokom predmeti ubijajo v še njim nerazumljivi nemščini in zato mnogi zaostajajo za čisto nemškimi součenci. Slovenščina se razlaga le otrokom, ki to želijo ali čijih starši to pismeno zahtevajo; kar se pa malokdaj zgodi. Med tem pa je vsem strogo naloženo, da se laškega jezika učijo. „Gospoda moja, pravi tukaj dr. Bleiweis, koga nebi tu nevolja zgrabila! Naš, deželni, domači, slovenski jezik velja na domačih tleh menj, nego tuji, laški jezik! Tukaj ne smemo molčati!“ Blagi dr. Bleiweis je tudi vladi prav nepovoljne reči povedal in očital. Poprej se je vlada slovenščini upirala rekši, da nimamo zmožnih učiteljev. Sedaj je ova tožba utihnila, ker se obilost zmožnih slovenskih profesorjev tajiti več ne da. Zato se pa godijo druge litanije. Pravijo, da nimamo potrebnih knjig. Ali to zopet ni resnično. Vsaj je ministerstvo samo veliko knjig

za šolsko rabo potrdilo. Na primer: Janežičevo slovnico, Šolarjev slovar, 3 Lesarjeve knjige za veronauk, Erjavčevo živalstvo, Tušekovo rastlinstvo, Jesenkov občni zemljepis itd. Matica je izdala lepe zemljevide, izvrstne Schödlerjeve prirodznanske knjige itd. Je pač prazen in jalov izgovor, ako ministri slovenščino iz šol tiščijo, češ, da nimamo knjig. Imamo dovolj zmožnih profesorjev, imamo zadosti prikladnih knjig — le privolenja ministrov še pogrešamo. Naposled je oče Bleiweis ostro grajal nered na ljubljanski višji realki. Slovenski učenci zahajajo v slovensko uro, če hočejo, če ne, pa lahko izostanejo, med tem ko pri laščini nobeden izostati ne sme. To pa je očiten dokaz, da je Slovenec na lastni zemlji že bolj tujec, kakor pa Lah. Kajti laščine se realni učenci morajo učiti, slovenščine pa ne.

Zato je dr. Bleiweis predložil načrt postave, ki bo takemu sramotnemu zatirovanju slovenščine zaželjeni konec storila. Načrt bil je od deželnega zbora sprejet. G. dr. Bleiweis pa je svojim velikim zaslugam za Slovence novo pridjal, za katero smo mu vsi hvaležni. Slava i hvala mu.

Cerkvene zadeve.

Sv. Višarji so pogoreli. Strela je udarila v zvonik in ga požgala s cerkvijo vred. Tako vsaj se glasi prva nesrečna novica.

Švedska kraljica, udova, katoličanka, je te dni v Rimu iz rok sv. Očeta prejela sv. obhajilo. Med tem pa je njeni sin, sedanji kralj, ko je pruskega cesarja obiskal, temu obljubil, da bo kot zvest lutrovec čvrsto Prusom pomagal v vojski zoper papeža in katoličanstvo!

Znamenje boljše bodočnosti za sv. Cerkvo se kaže na Ruskem. Ruski cesar se je namreč s papežem pogodil. Katoliški škofi se vrnejo zopet na svoje sedeže, preganjanje preneha. Hvala Bogu!

Na Švicarskem je kantonska vlada bernska 97 mešnikov iz dežele iztirala. Verniki pogrešajo

službo božjo, grešniki odvezo, umirajoči tolažila sv. vere, mrliči krščanski pokop. Zato pa so frajmaurerji s pomočjo lutrovcev Švicarjem pomagali do civilnega zakona, ki tako dolgo trpi, dokler se mož žene ali ona njega ne navolji ter druge zaveze ne izbere. Švicarji še se bodo kedaj kesali!

Svetoletne procesije so luteranski in frajmaurerski ministri na Pruskem, Bavarskem, Badenskem prepovedali, kar je tamošnje Katoličane silno razžalilo in razdražilo.

Procesija na Telovo brez mešnika. V nekem mestu na Pruskem so Katoličani se zbrali na Telovo v svoji krasno okinčani cerkvi. Več tisoč njih je stopilo v procesijo ter so pevaje in na glas moleči šli iz mesta med njive in travnike. Zvonovi so zvonili, možnarji pokali, belo oblečene device so sipale cvetlice na pot. Ali njega, kateremu je vse to veljalo. — Jezusa Kristusa v Sv. Reš. Telesu — ni bilo med njimi. Prostor pod nebom bil je prazen, ker so pruski volkovi vernim ovčicam pastirja, fajmoštra s kaplanom vred, vzeli in zaprli. Nek mladenič je bral 4 evangelja in molil navadne molitve. Potem so se vsi vrnili v cerkvo in zapeli: Bog mi tebe hvalimo.

Angelj varuh. Na Rudolfovi železnici je konduktar pregledoval vožnje listke. Pri odpiranju nekega kupeja se mu je zdelo, da mu je nekaj mimo nog zletelo, pa ni dalej pazil. Pred seboj je imel hišno, ki je potovala s gosposkimi otroci.

Črez nekoliko časa še le zapazi, da njej manjka najmlajše, komaj 2 leti staro dete. Sedaj ustavi vlak in pojdejo deteta iskat. To pa je mirno in popolnem zdravo ležalo ob železniškem jezi. Ko bi se le nekoliko ganilo, bi raz jeza padlo v globoko, deročo reko Anizo.

Društvo sv. Cecilije za povzdigo cerkvene glasbe i petja v graški škofiji se je 3. junija slovesno pričelo v Bruku. Navzočih bilo je 200 ljudi, med njimi: graški škof, grofa d'Avernas in Wurmbrand, 10 dekanov, zastopniki skoro vseh samostanov, mnogo duhovnikov in učiteljev. Lep začetek je storjen za povzdigo božje časti. Na uspehu ni dvomiti. In mi Slovenci??

Gospodarske stvari.

Turščica izvrstna zelena klaja. (Krma).

Od vseh razumnih kmetovalcev se pripoznava, da je za vspešno živinorejo treba za obilno in dobro klajo skrbeti. Med vsemi klajnimi rastlinami pa je turščica jedna najbolj izvrstnih. Vendar se pa ravno v ta namen še vse premalo pozna in prideluje. Kjer se je začela enkrat sejati, tam se njena vrednost hitro spozna in pripozna. To je najbolj iz tega jasno, da so se sejanja turščice za zeleno klajo tudi v severnih, turščici manj prikladnih in ugodnih deželah, krepko poprijeli. Iz začetka so bili sicer nekoliko v skrbeh, da bi

se jim turščica ne obnesla, ker je bolj v južnih pokrajinah ta rastlina doma. Ali skušnje so kmalu pokazale, da kot zelena klaja tudi v bolj severnih in hladnejših krajih dobro stori.

Najbolj sodi za turščico rodovitna ilovnata zemlja. Tudi globoka, topla, srednja zemlja, ki je v zavetji pred ostrimi vetri, daje prav visoke pridelke. Vendar pa tudi na dobro obdelani peščenji zemlji, ki ni presuha, če se le skrbno poseje in v zemljo spravi, in da je prst brez plevela, prhka in globoko prerahljana, prav lepo raste. Na čisti in prhki zemlji je zadosti, ako se spomladi enkrat preorje polje, ki je bilo jeseni poprej izorano in je v nepovlačenih brazdah prezimovalo. V drugih primerlejih pa se polje spomladi dva- ali celo trikrat preorje. Gnoji se taka njiva ali jeseni, po zimi ali spomladi, vendar se mora prav močno pognojiti, ker turščica najmočnejšo pognojitev prenaša. Ker njej frišni hlevni gnoj dobro de, tako je mogoče z gnojem toploto nadomestiti, kar nje zemlji zavoljo severne lege, manjka. Najboljše mesto za turščico je preorana praha. Mnogokrat njo sejejo tudi za krompirjem in drugimi okopavnimi sadeži; je toraj prednji sadež pred jaro ržjo. Čas setve sega od konca aprila do konca maja, tedaj vselej takrat, ko se že ponočnih mrazov več bati ni. Suho vreme je pri setvi potrebno. Kratko pred setvijo se ujiva, kakor smo že gori omenili, večkrat preorje, povlači in z gladkim valjarjem povalja. Seje se ali iz roke, kakor drugo zruje; le pregosto se ne sme sejati. Tako sejejo klajno turščico na Koroškem. Drugod postavim na Nemškem njo sejejo pa v brazde, ktere narejajo s posebnim plugom, ki ga „marker“, t. j. zaznamovalec imenujejo. Te brazde so po 50—60 ctm., t. j. blizo poldrugi črevalj vsaksebi. V brazdah se posamezna zrna $\frac{3}{4}$ čevlja vsak sebi posejajo in blizo palec ali dva globoko. V luknjice se potikate po dve zrna, s prstjo zasujete in potem se zemlja nekoliko zatepta. V nekterih krajih je vrana velika škodljivka za turščične njive, ker ne le zrna, ampak tudi mlade rastlinice rada izdira in zoblje. Od mnogih strani se je zoper to škodljivko nasvetovalo turščico za seme skozi 24 ur v katranovi vodi namakati. Ta voda se naredi, ako se vzame 1 del katrana (Ther) in 3 dele vode. Tako namočenega zrnja vrane res ne jejo, ali tem bolje njim diše mlade rastlinice, ki so iz tako namočene turščice pognale.

Najboljši pomoček zoper te škodljivke je in ostane puška. Ko se turščica po brazdah že pokaže, se mora okopati, kar se po 10—12 dneh zopet ponovi. Turščica raste zdaj precej hitro. Dobro njej de, ako se pozneje še enkrat okoplje. Na Nemškem njo začnejo pokladati meseca septembra do sred oktobra. Poznej se mora zavolj slane požeti, v snope povezati in po konci na njivi postaviti, tako da zamore veter prav redno skozi prepihavati. Če turščico še na steblo slana popari, tedaj zgubi mnogo na svoji vrednosti. Po-